

๕.จารึก น.ศ.๙

ชื่ออื่น	จารึกหลักที่ ๒๓ วัดเสมาเมือง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
อักษร	หลังปัลลวะ
ภาษา	สันสกฤต
อายุ	พุทธศักราช ๑๓๑๘
วัตถุ	หินทรายสีแดง
ลักษณะ	แผ่นรูปใบเสมา มีจารึกทั้งสองด้าน
ขนาด	กว้าง ๕๐ เซนติเมตร สูง ๑๐๔ เซนติเมตร หนา ๙ เซนติเมตร
สถานที่พบ	วัดเสมาเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช (๓๐ เมษายน พ.ศ.๒๔๕๐)
ปัจจุบันอยู่ที่	ห้องอุตราภิมุข พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร กรุงเทพมหานคร
ประวัติ	<p>๑.หลักฐานเก่ามีหมายเหตุว่า สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เมื่อทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ทรงนำจารึกหลักนี้มาแต่ตำบลเวียงศักดิ์ แขวงเมืองนครศรีธรรมราช คราวเสด็จตรวจราชการหัวเมืองชายทะเลตะวันตก และโปรดเกล้าประทานไว้ในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ต่อมาได้นำมาตรวจอ่านเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ร.ศ.๑๒๖ มีนายสิทธิเป็นผู้อ่าน จันทรามาศย์เป็นผู้อ่าน และนายชิตเป็นผู้คัด</p> <p>๒.ศาสตราจารย์ยอร์ช เซเดส์ กล่าวไว้ในประชุมศิลาจารึกสยามภาคที่ ๒ จารึกทวารวดี ศรีวิชัย ละโว้ ใ้วว่า</p> <p>๒.๑ ในภาคภาษาไทยว่า จารึกหลักนี้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงได้มาจากวัดเสมาเมือง แล้วได้รับสั่งให้ส่งมายังหอพระสมุดฯ</p> <p>๒.๒ ในภาคภาษาฝรั่งเศสว่า จารึกหลักนี้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงได้มาจากตำบลเวียงสระ อำเภอบ้านนา จังหวัดสุราษฎร์ธานี แล้วได้รับสั่งให้ส่งมายังหอพระสมุดฯ</p> <p>๓.ข้อความซึ่งปรากฏอยู่ด้านหลังสำเนาจารึกด้านที่ ๑ เขียนไว้ด้วยดินสอสีแดงความว่า สำเนาจารึกอักษรขอมโบราณ ต.เวียงสระ อ.บ้านนา จ.สุราษฎร์ธานี</p> <p>๔.นายประสาร บุญประคอง อดีตผู้เชี่ยวชาญการอ่านจารึกของหอสมุดแห่งชาติได้บันทึกไว้ด้วยดินสอดำเมื่อ</p>

พ.ศ.๒๕๑๐ ความว่าศิลาจารึกหลักนี้เป็นหินทรายสีแดงเป็นรูปใบเสมา ขนาดกว้าง ๕๐ ซม. สูง ๑๐๖ ซม. หน้า ๘.๕ ซม. มี ๒ ด้าน ด้านที่ ๑ มี ๒๙ บรรทัด ด้านที่ ๒ มี ๔ บรรทัด เวลานี้อยู่ในแผนกหนังสือตัวเขียนและจารึก กองหอสมุดแห่งชาติกรมศิลปากร (ที่หอ ขววิราวุธ ตำบลพระบรมมหาราชวัง อำเภอพระนคร นครหลวงกรุงเทพมหานคร) ศิลาจารึก หลักนี้ในชั้นแรกคิดกันว่า สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงนำมาจากตำบลเวียง สระ ในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี ต่อมาพระสงฆ์รูปหนึ่งซึ่งเป็นชาวนครศรีธรรมราชมาเห็น เข้าใจได้ว่าศิลาจารึกหลักนี้เคยอยู่ในวัดเสมาเมืองที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่นั้นมา จึงให้ชื่อศิลาจารึกหลักนี้ว่า ศิลาจารึกวัดเสมาเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

อย่างไรก็ตามแม้ในปัจจุบันก็ยังไม่สามารถระบุอย่างชัดเจนถึงที่มาของจารึกหลักนี้ได้ เพียงแต่สรุปโดยสังเขปว่า จารึกหลักนี้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพโปรดให้นำมาจากเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช เมื่อครั้งเสด็จตรวจราชการหัวเมืองชายทะเลตะวันตก เมื่อจารึกมาถึงกรุงเทพในคราวแรกทรงประทานไว้ในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ต่อมาจึงนำไปจัดแสดงไว้ที่ห้องพระโรงพระที่นั่งศิวโมกษพิมาน ในเขตพระราชวังบวรสถานมงคลเดิม ครั้นถึง พ.ศ.๒๕๑๐ จึงย้ายมาเก็บรักษาไว้ที่อาคาร

หอขววิราวุธ จนกระทั่ง พ.ศ.๒๕๑๑ กรมศิลปากรมีความประสงค์จะให้ศิลาจารึกซึ่งมีฐานะเป็นโบราณวัตถุ ได้อยู่ในความรับผิดชอบของกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติตามกฎหมาย จึงได้ย้ายหลักศิลาจารึกส่วนใหญ่ รวมทั้งจารึกวัดเสมาเมืองไปจัดแสดงไว้ในหมู่พระวิมาน ณ หออุตราภิมุข พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร กรุงเทพมหานคร มาจนถึงปัจจุบัน

การอ่านและแปลศิลาจารึกหลักนี้มีมาแล้ว ๕ ครั้งกล่าวคือ

๑.พ.ศ.๒๔๕๐ (ร.ศ.๑๒๖) สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ โปรดให้นายสิทธิ เป็นผู้อ่าน จันทราภิมุข เป็นผู้ทวน นายชิตเป็นผู้คัด

๒.พ.ศ.๒๔๗๒ ศาสตราจารย์ยอร์ช เซเดส์ อ่านแปล และตีพิมพ์ในหนังสือประชุมศิลาจารึกสยาม ภาคที่ ๒

๓.พ.ศ.๒๕๑๐ ศาสตราจารย์ ร.ต.ท.แสง มนวิฑูร อ่านและแปลใหม่

๔.พ.ศ.๒๕๒๖ นายชะเอม แก้วคล้าย อ่านแปลกลุ่มจารึกที่มาจากภาคใต้ของประเทศไทย เพื่อศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับอาณาจักรศรีวิชัย

๕.พ.ศ.๒๕๒๖ นายจรัสพัฒน์ ประพันธ์วิทยา อาจารย์คณะโบราณคดี

มหาวิทยาลัยศิลปากร แปลและสรุปคำจารึกไว้ในหนังสือของมหาวิทยาลัยศิลปากร

ด้านที่ ๑

(พระเจ้ากรุงศรีวิชัย) พระองค์ทรงพระคุณประเสริฐ คือวินัยคุณความประพฤติ เคารยคุณความสุภาพ ศรุตคุณความรู้ คุ้มครองความอดทน กษมาคุณความเพียร ไธรยคุณความกล้าหาญ ตยคคุณความบริจาค พยุติคุณความสง่า มติคุณความฉลาด ทยคุณความเมตตาจิตต์ พระองค์ซึ่งประกอบด้วยคุณทั้งนั้นเป็นอาทิ มีพระเกียรติปราศจากเหตุอันตรายแลเวลาแพร่หลาย...(ต่างประเทศ)...บังเกิดความเลื่อมใสแห่งพระเกียรติของพระราชาราชอื่นๆดุจดั่งแสงดาวเลื่อมลงไปเมื่อพระจันทร์อุทัยเมื่อฤดูศราท (คือฤดูใบไม้ร่วง)

พระองค์ทรงคุณเป็นป่อเกิด ไซ้แต่เท่านั้นในโลกนี้พระองค์ยังเป็นที่พักของสาธุชนอันมีชื่อเสียงเลื่องลืออันประกอบด้วยคุณที่ส่งแสงราวกับว่าแสงยอดเขาพระหิมาลัย อุปมาดังมหาสมุทรซึ่งล้างความชั่ว มิใช่เป็นแต่ป่อเกิดแห่งแก้วมุกดา เพชร พลอย ทั้งปวงเท่านั้น ยังเป็นที่พึ่งของพวคนาคอันมีศีระระดับด้วยแสงแก้ว

ผู้ใดมีใจร้อนรุ่มด้วยเปลวเพลิง คือความยากจน เข้ามาสู่พระมหากษัตริย์คุณของพระองค์เป็นที่พึ่งอุปมาดังข้างเวลาแดดร้อนไปสู่นองอันมีน้ำใสเต็มไปด้วยเกสรดอกบัว

สาธุชนทั้งหลายมาจากทั่วทุกแห่ง เมื่อได้เข้าสู่พระองค์ผู้ทรงพระคุณคล้ายกับพระมุนีก็ได้รับสิ่งอันประเสริฐ อุปมาดังบรรดาต้นไม้มีต้นมะม่วงแลต้นพิบูลเป็นอาทิ เวลาระดมฤดูสมัยก็ได้รับสิริอันประเสริฐยิ่งนัก

พระเจ้ากรุงศรีวิชัยมีชัยชนะแลพระสิริขาว พระองค์มีวาสนาอันร้อยด้วยเพลิงรัศมีซึ่งเกิดจากพระราชแห่งประเทศใกล้เคียง พระองค์นี้ พระพรหมได้อุตสาห์บันดาลให้บังเกิดราวกับว่าทรงพระประสงค์ที่จะทำให้พระธรรมมั่นคงในอนาคตกาล

พระเจ้ากรุงศรีวิชัยผู้เป็นเจ้าของพระราชาราชทั้งหลายในโลกทั้งปวง ได้ทรงสร้างปราสาทอิฐทั้งสามนี้เป็นที่บูชาพระโพธิสัตว์เจ้าผู้ถือดอกบัว(คือปทุมปาณี) พระผู้มัจฉะพระยามารแลพระโพธิสัตว์เจ้าผู้ถือวชิระ(คือวชรปาณี)

ปราสาททั้งสามนี้งามราวกับว่าเพชรในภูเขาอันเป็นมลทินของโลกทั้งปวง แลเป็นที่บังเกิดความรุ่งเรืองแก่ไตรโลก พระองค์ได้ถวายแก่พระชินราช ประกอบด้วยพระสิริอันเลิศกว่าพระชินะทั้งหลายซึ่งสถิตอยู่ในทิศทิศ

ภายหลังทรงโปรดเกล้าฯ ให้พระราชเสกวิระ สร้างพระสถูปสามองค์

เมื่อ(ชยันตะ)ถึงมรณภาพแล้ว พระเสกวิระ อธิมุक्ति ผู้เป็นศิษย์ ได้สร้างพระเจดีย์อิฐสององค์ใกล้ปราสาททั้งสาม

(มหาศักราช) ๖๙๗ ขึ้น ๑๑ ค่ำ มาฆมาส เดือน ๖ เมื่อเวลาพระอาทิตย์พร้อมกับพระศุกร์อุทัยในดาวกรกฎ พระเจ้ากรุงศรีวิชัย พระองค์มีรูปสัณฐานคล้ายกับเทวราชแลประกอบด้วยสิริอันประเสริฐยิ่งกว่าพระราชาราชอื่นๆ พระองค์ส่งแสงรัศมีราวกับว่าแก้วจินตามณี ทรงเอาพระทัยใส่ในไตรโลก ได้สร้าง.....พระสถูป.....

ด้านที่ ๒

พระองค์ผู้เป็นเจ้าของพระราชาทรงปวง ทรงเดชานุภาพคล้ายกับพระอาทิตย์ทรงบำบัดความมืดมัวผู้
ศัตรูของพระองค์ รูปสัณฐานของพระองค์งามราวกับว่าพระจันทร์ อันปราศจากมลทินเมื่อฤดูศรภาพ หรือพระ
กามเมื่อเอาปฏิสนธิในโลกนี้หรือพระนารายณ์.....ทรงเป็นหัวหน้าแห่งไศเลนทรวงศ์ ทรงพระนามศรี
มหाराช.....

คำแปล

(โดยศาสตราจารย์ ร.ต.ท.แสง มนวิฑูร)

ด้านที่ ๑

แสงสว่างแห่งพระเกียรติของพระราชาทรงปวง อันแผ่ไปทั่ว ไม่รู้เสื่อมสิ้น ด้วยพระคุณคืออนยะ
(ข้อกำหนดกฎหมาย) วินยะ (ความประพฤติตามหลักประเพณีนิยม) เคารยยะ (ความกล้าหาญ) ศรุต
(การศึกษาเล่าเรียน) สมะ (ความสงบ) กษมา (ความอดทนหรือการไม่ถือโทษผู้ผิด) ไธรยะ (ความหนักแน่น
มั่นคง) ตยาคะ (การบริจาคหรือเสียสละ) ทยุติมติ (ความคิดเห็นหรือพระปรีชาอันรุ่งเรือง) และทยา (พระ
กรุณา) เป็นต้น อันกล่าวลง(ชม) ซึ่งพระราชาชั้นรองลงมาองค์อื่นๆ ดังว่าแสงสว่างของดวงจันทร์ในศรทกาล
(ราวเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม) ชมแสงสว่างของดาวทั้งหลายพระราชาทรงปวงในโลก เป็นที่อาศัยของ
คุณธรรมทั้งหลาย งามเด่นดังว่ายอดภูเขาหิมาลัย (ปรากฏ) แก่ปุรุช (คน) ผู้สะพรั่งไปด้วยคุณธรรม มากไป
ด้วยแก้วมณี คือยศอันสูงส่ง และผู้เป็นดังว่าพวงของพระยานาคซึ่งมีแก้วมณีโชติดวงใหญ่แวววาวที่ศีรษะ
อันได้สลัดลูกศรคือความชั่วร้ายออกแล้ว ผู้ที่ถูกไฟคือความปั่นป่วนด้วยทรัพย์สินเผา กลายเป็นคนย่อยยับอัป
จนลง ต้องอดอยากมาประชุมกันเข้าเฝ้าพระราชาทรงปวง ซึ่งทรงเป็นผู้ควรเป็นที่พึ่งพำนักของตนเป็นอย่างดี
ยิ่ง เหมือนช้างเมื่อดวงอาทิตย์แผดเผาอย่างร้ายแรงพากันไปประชุมที่หนองน้ำมีน้ำไม่แห้งเป็นนิത്യ มีน้ำใส
สะอาดนาบริโภคเต็มไปด้วยเกสรดอกบัว คนที่เกิดจากพระมธุ (มนุษย์) ทั้งหลายห้อมล้อมเข้าไปสู่พระราช
าทรงปวง ผู้มีมูลทรัพย์คือ พระคุณสะพรั่งไปด้วยคุณธรรมเสมอด้วยพระมธุ พระองค์ก็ได้ประทานทรัพย์
สมบัติมากมายเหมือนต้นไม้ใหญ่ให้ทรัพย์สมบัติมากมาย จากเกษรมะม่วง เป็นต้น ในวสันตฤดู พระราชา
าทรงปวงนี้คือ ศรีวิษเณทรราชา ผู้ทรงชัย มีพระราชาสามนต์ (กษัตริย์ใกล้เคียง) บุษมาแล้ว มีราชบัลลังก์อันเป็น
สิริรุ่งเรืองแล้ว เป็นผู้ที่พระพรหมทรงสร้างขึ้นมาแล้วด้วยความพยายาม โดยเหตุที่ประชาชนเบือนหน้าหนีจาก
การตั้งมั่นในธรรมอันประเสริฐ พระราชาศรีวิษเณทรนั้นเป็นมหาสมุทรแห่งคุณธรรม เป็นพระเจ้าแผ่นดินองค์
เอกสูงสุดกว่าพระเจ้าแผ่นดินสามนต์ทั้งปวง ในพื้นแผ่นดินโดยรอบๆทั่วไป โปรดให้สร้างเรือนอิษฏ์อันประเสริฐ
๓ องค์นั้น เหมือนวิมานของพระวิษณุ วิมานของพระศิวะ และวิมานของพระอินทร์ เรือนอิษฏ์นั้น ทรงมอบ
ถวายให้เป็นที่อยู่ของเจดีย์ตลอดกาลทั้ง ๓ เนิอนนิത്യ คือเป็นที่อยู่ของพระพุทธเจ้าผู้สูงสุดทั้งปวงซึ่งประทับอยู่
ในทิศทั้ง ๑๐ เป็นเหมือนปลา(อานนท์) ประเสริฐอันหนุนพื้นดินเป็นอมตบถอันอำนวยความมั่งคั่งสมบูรณ์
พิเศษในไตรภพ พระเถระราชาคณะชื่อชยันตะ พระเจ้าแผ่นดินทรงมอบให้สร้างอีกองค์หนึ่ง จึงมีสถูปขึ้น ๓
องค์ คือทำตามเรือนอิษฏ์นั้นองค์หนึ่ง เมื่อท่านชยันตะล่วงลับไปแล้วพระเถระศิษย์ของท่านมีนามว่า อธิมุक्ति
ได้ทำเจดีย์อิษฏ์ครั้งที่ ๒ เป็นครั้งสุดท้ายรวมเป็นเจดีย์ ๓ องค์ เมื่อมหาศักราช ๖๙๗ ดาวอาทิตย์อยู่ในเดือน

วิสาขะ (เดือน ๖) ขึ้น ๑๑ ค่ำ ลัคนาอยู่ราศกรกฎ ประกอบด้วยวันพุธ พระเจ้าแผ่นดินพระนามศรีวิชนะผู้
สูงส่งกว่าพระเจ้าแผ่นดินองค์อื่นๆเหมือนพระอินทร์ผู้ประเสริฐ โปรดให้สร้างสถูป(เจดีย์) ที่รูปเหมือนจินตามณี
(แก้วสารพัดนึก) เป็นจุดเดียวของไตรโลก

ด้านที่ ๒

สวัสดิ์ พระราชาพระองค์ใด เป็นพระราชาธิราชผู้เป็นเอกอันมีพระอาทิตย์เป็นเครื่องเปรียบด้วยการ
กำจัดความมืดคือหมู่ศัตรูทั้งปวง พระองค์เหมือนพระวิษณุ โดยทรงกำลังทั้งหลายของพระองค์ เหมือนดวง
จันทร์ปราศจากมลทินในฤดูศรทะ มีพระสรীর่างงามเหมือนกามเทพ ทรงทำลายความกระด้างของอริราชไพรี
ทั้งปวงไม่มีเหลือ พระราชาพระองค์นี้นั้นได้รับขนานพระนามว่าพระวิษณุองค์ที่ ๒ โดยพระอำนาจของพระองค์
เพราะได้ชื่อว่าเป็นต้นกำเนิดแห่งไศเลนทรวงศ์ ทรงพระนามว่า ศรีมหาราชา และพระรา.....ทั้งหมดของ
พระองค์นั้น.....ฯ

คำแปล

(โดยนายชะเอม แก้วคล้าย)

ด้านที่ ๑

๑. รัศมีที่แผ่ไปด้วยเกียรติของพระราชาในแผ่นดินทั้งหลาย ถูกข่มโดยสิ้นเชิงด้วยเกียรติที่เกิดจากคุณ
อันไม่หมดสิ้น มีนย(ข้อกำหนดคกหมาย) วินย (ความประพฤติตามหลักประเพณี) เคารุญย (ความกล้าหาญ) ศู
รุต (การศึกษาเล่าเรียน) ศม (ความสงบ) กุชม (ความอดทน) อโรชญย (ความหนักแน่นมั่นคง) ตุยาค (การ
เสียสละ) ทุยติ (ความสง่างาม) มติ (ความฉลาด) ทยา (ความกรุณา) เป็นต้น ของพระราชาพระองค์ใด ที่แผ่ไป
เหมือนรัศมีของดวงดาวทั้งหลาย ถูกข่มด้วยแสงของดวงจันทร์ ในศรทกาล ฉะนั้น

๒. พระเจ้าแผ่นดินพระองค์ใด เป็นผู้ทำลายความชั่ว เป็นที่รองรับคุณธรรมทั้งหลาย เพราะรัศมีที่มาก
ยิ่งกว่ายอดเขาหิมาลัย เป็นที่รองรับบุรุษทั้งหลายผู้มากด้วยคุณธรรม และเป็นที่รองรับแก้วมณีทั้งหลาย
มากมายที่มีชื่อเสียงสูงเด่นในโลก เหมือนมหาสมุทร เป็นที่ทำลายสิ่งเปรอะเปื้อนอันยิ่งใหญ่เป็นที่รองรับแก้ว
มณีมากมาย และเป็นที่รองรับพญานาคทั้งหลาย ผู้มีศรีอันมีวงล้อมด้วยรัศมีของแก้ว

๓. ชนเหล่าใดผู้มีความหวังถูกบีบคั้นแล้ว เพราะไฟคือความไม่สมบูรณ์แห่งทรัพย์ ได้เข้าหาแล้วซึ่ง
พระองค์ ชนเหล่านั้น ได้ถึงแล้วซึ่งความสุขอย่างยิ่ง เหมือนช้างที่เข้าไปหาสระน้ำที่ไม่แห้งเป็นนิตย์มีน้ำใส
สะอาดน่าอาบ แดงด้วยเกสรดอกบัวในเมื่อพระอาทิตย์ร้อนจัด

๔. ชนทั้งหลายผู้เกิดจากมनु ผู้มีคุณธรรม ได้เข้าไปหาพระราชาพระองค์ใดผู้ทรงคุณธรรม ผู้เสมอด้วย
พระมनुทุกด้าน พระองค์ทรงให้สมบัติมากมาย (แก่ชนเหล่านั้น) เหมือนต้นไม้ใหญ่ทั้งหลาย อันมีต้นมะม่วง
และต้นมหาหิงคุ์ เป็นอาทิ ย่อมให้ผลประโยชน์มากมายในฤดูใบไม้ผลิ

๕. พระราชาพระองค์นั้นคือ ศรีวิษเยนทราชา ผู้มีรัศมีแห่งราชบัลลังก์ของพระราชาโดยรอบร้อยด้วย
เปลวเพลิง ผู้เหมือนถูกสร้างด้วยความพยายามโดยพระพรหมผู้มุ่งหน้าในความมั่นคงต่อพระธรรมที่ประเสริฐ
จงมีชัยชนะ

๖. พระเจ้าแผ่นดินผู้เป็นเจ้าของแห่งกรุงศรีวิชัยนี้ ผู้เป็นหัวหน้าแห่งคุณธรรม ผู้สูงสุดในบรรดาพระเจ้าแผ่นดินโดยรอบทั้งหมด ในโลก พระองค์เดียว ได้สร้างอาคาร ๓ หลังที่ทำได้ด้วยอิฐนี้ ให้เป็นที่อยู่ของพระโพธิสัตว์ผู้ทำลายมารด้วยมือที่ถือดอกบัว

๗. อาคารนี้ เป็นที่ตั้งของเจดีย์ ๓ ถูคูเป็นนิมิตที่พระองค์ทรงถวายแก่ผู้ยอดเยี่ยมที่สุดในบรรดาพระชินะทั้งหมดที่อยู่ในทิศทั้ง ๑๐ เป็นสายฟ้าที่ประเสริฐบนภูเขาที่มีมลทินในโลกทั้งหมด เป็นที่ให้ความเจริญและความดีแก่โลกทั้ง ๓ เป็นที่อยู่ของเทพ(ผู้ไม่ตาย)

๘. พระเถระราชาคณะ ผู้ชื่อว่าชยันตะ นั้น ถูกแต่งตั้งแล้วโดยพระเจ้าแผ่นดิน แม้อีกว่าท่านจงสร้างสถูป ๓ องค์ ดังนี้ จากนั้น พระเถระชยันตะนั้นได้สร้างสถูปนั้นๆตามที่ทรงรับสั่ง

๙. เมื่อพระชยันตะ มรณภาพแล้ว พระเถระชื่ออภิมุติ ผู้เป็นศิษย์ของท่าน ได้สร้างเจดีย์อิฐ ๒ องค์ ใกล้ๆกับเจดีย์ ๓ องค์ (นั้น)

๑๐. สถูปทั้งหลายถูกสร้างแล้วโดยพระเจ้าแผ่นดินแห่งกรุงศรีวิชัย ผู้เหมือนพระอินทร์ในเพราะควรแก่การเคารพ ความรุ่งเรือง และควรแก่การบูชา ผู้สูงสุดในบรรดาพระเจ้าแผ่นดินองค์อื่นๆผู้มีรูปร่าง ราวกับว่าดวงแก้วมณีที่เป็นเลิศในโลกทั้ง ๓ ในปักษ์ขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๖ มหาศักราช ๖๙๗ ที่มาถึงแล้วโดยนักษัตริ และเป็นปักษ์ที่พระอาทิตย์พร้อมทั้งดาวพระศุกร์ อยู่ในลัคนาภรภู

ด้านที่ ๒

ขอความสวัสดิ์จึงมี พระราชาธิราชพระองค์นั่นเอง ผู้เป็นหนึ่งในอันเปรียบด้วยพระอาทิตย์ สำหรับความมืดคือหมุ่ศัตรูทั้งปวง เพราะความสามารถของพระองค์ ผู้เป็นดวงดวงจันทร์ที่ไม่มีมลทินในฤดูศรทกาล เพราะความงามอันน่าปรารถนา (ของพระองค์) ผู้มีรูปร่างเหมือนกามเทพ ผู้ทำลายความหยิ่งผยองของศัตรูทั้งปวง โดยไม่มีส่วนเหลือ ผู้ชื่อว่า เป็นพระวิษณุองค์ที่ ๒ เพราะอำนาจของพระองค์

พระราชาพระองค์นั่นเอง ผู้มีชื่อว่า ศรีมหาราชา ที่ถูกกล่าวว่าเป็นเกิดจากไศเลนทรวงศ์และ.....ทั้งปวงของพระองค์

คำแปล

(โดยนายจิรพัฒน์ ประพันธ์วิทยา)

ด้านที่ ๑

(บรรทัดที่ ๑๔-๑๖) ขอพระราชารู้จักพระเจ้าแห่งศรีวิชัย พระองค์นั้นผู้ทรงทำให้พระลักษณะของพระราชแห่งแคว้นโดยรอบมีอาสน์หรือดั่งเปลวเพลิง ผู้เหมือนกับได้รับการสร้างขึ้นมา ด้วยความพยายามโดยพระพรหม ผู้ทรงมุ่งมั่นเพื่อความมั่นคงแห่งพระธรรมอันประเสริฐ จงทรงมีชัยชนะ

(บรรทัดที่ ๑-๔) ซึ่งเพราะพระเกียรติยศของพระองค์ที่เกิดจากคุณสมบัติที่ไม่มีวันเสื่อมสิ้นได้แก่ ความเป็นผู้นำ ความมีวินัย ความกล้าหาญ ความเป็นผู้คงแก่เรียน ความมีใจสงบ ความอดกลั้น ความมั่นคง การให้ทาน ความรุ่งเรือง ความมีปัญญา ความเมตตาเป็นต้น (เกียรติยศ) ที่แผ่กระจายไป รัชสมัยคือการแผ่กระจายไปแห่งเกียรติยศ ของพระราชทั้งหลายในแผ่นดิน จึงถูกข่มแล้วโดยสิ้นเชิง เหมือนแสงของดวงดาวทั้งหลาย ถูกข่มแล้วโดยแสงของพระจันทร์ ในฤดูศรท

(บรรทัดที่ ๔-๗) แม้นในหมู่บุรุษทั้งหลายผู้บริบูรณ์ด้วยคุณสมบัติด้วยกัน ในโลก พระองค์ก็ทรงมีคุณสมบัติ (ยิ่งกว่า) เพราะพระรัศมีที่รุ่งเรืองยิ่งกว่ายอดเขาหิมาลัย พระองค์ผู้ทรงทำลายความทุกข์ยาก ทรงมีแก้วที่มีชื่อเสียงเด่นมากมาย เปรียบเหมือนมหาสมุทรที่กว้างใหญ่ ที่ทำลายล้างบาปได้ มีแก้วมณีที่มีชื่อเสียงเด่นมากมาย พระองค์ยังทรงเป็นผู้ให้ความอุปถัมภ์ พวกนาคทั้งหลาย ที่มีเสียงรัศมีที่เกิดจากแสงแก้วมณีอีกด้วย

(บรรทัดที่ ๘-๑๑) ผู้ใดเข้าเฝ้าพระองค์ ด้วยความหวังที่จะทำให้ระลอกแห่งเปลวเพลิงคือความขาดแคลนทรัพย์หมดสิ้นไป ผู้นั้นก็ประสบความสุขอย่างยิ่ง เหมือนพวกช่างเข้าไปหาสระน้ำที่ไม่เคยเหือดแห้ง ที่มีน้ำใสบริสุทธิ์ ที่น่าลงไปเล่น และมีสีแดงเพราะเกสรดอกบัว ในเวลาพระอาทิตย์ใกล้และร้อนแรง ย่อมประสบความสุข

(บรรทัดที่ ๑๑-๑๓) คนทั้งหลาย (ผู้เกิดจากพระมनु) ผู้บริบูรณ์ด้วยคุณสมบัติเมื่อเข้าไปอยู่ใกล้พระองค์ ผู้ทรงมีคุณสมบัติอันเลิศ ผู้เสมอเหมือนพระมनुทุกด้านย่อมมีความงดงามอย่างยิ่ง เหมือนต้นไม้ใหญ่ทั้งหลาย มีต้นมะม่วงและพิทูลเป็นต้นเมื่อเข้าไปใกล้ วัสดุตฤดู ย่อมมีความงามอย่างยิ่ง

(บรรทัดที่ ๑๖-๑๙) พระราชาผู้เป็นเจ้าของแห่งศรีวิชัย ผู้ทรงคุณมากมายผู้เหนือพระราชาของแคว้น โดยรอบทั้งหมดบนพื้นพิภพ ผู้เป็นเอก พระองค์นั้นนั่นเอง ได้ทรงให้สร้างอาคารอิฐที่สวยงามทั้งสามหลังนี้ ให้เป็นที่ประทับของพระโพธิสัตว์ผู้มีดอกบัวในพระหัตถ์ของพระพุทธเจ้าผู้ทรงชนะมารและพระโพธิสัตว์ผู้มีวัชร

(บรรทัดที่ ๑๙-๒๑) ขอปราสาทที่เป็นเจดีย์สำหรับประทับในสามฤดู ที่ได้พระราชทานแก่พระพุทธองค์ (พระวัชรบรรพ?) ผู้ยอดเยี่ยมที่สุดในบรรดาพระพุทธเจ้าผู้สถิตอยู่ในทิศทั้งสี่ (ปราสาท) ที่เป็นเหมือนสายฟ้าอันประเสริฐบนภูเขาศกปรกคือโลกทั้งหมดที่ก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองอันยอดเยี่ยมแก่โลกทั้งสามที่เหมือนวิมานของเทวดา ทั้งสามหลังนี้ จงคงอยู่ชั่วนิรันดร

(บรรทัดที่ ๒๒-๒๓) พระราชสถวีระ ชยันตะ ได้รับพระราชโองการจากพระราชาอีกว่า ท่านจงสร้างสถูป ๓ หลัง ดังนี้ จากนั้น ท่านจึงได้สร้าง สถูปทั้งสามนี้นั่นเองขึ้น

(บรรทัดที่ ๒๓-๒๕) เมื่อพระราชสถวีระ ชยันตะ มรณภาพแล้ว พระสถวีระศิษย์ของท่าน ผู้มีชื่อว่า อธิมุक्ति ได้สร้างเจดีย์อิฐ ๒ เจดีย์ ใกล้เคียงกับเจดีย์ทั้งสามนั้น

(บรรทัดที่ ๒๕-๒๙) เมื่อศักราชมีการเพิ่มขึ้นถูกได้รับด้วยยรลและเก้าและมณี (คือ๖๙๗) ในวันที่ ๑๑ ค่ำแห่งเดือน ๖ ในศกัลปักษ์(ข้างขึ้น) เมื่อดวงดาวที่เป็นที่เคารพยิ่งคือพระอาทิตย์และดาวพระศุกร์ อยู่ในกลุ่มดาวที่เกี่ยวข้องกับปู(กรกฎ) (พระสถูปและเจดีย์) ที่งามเหมือนแก้วสารพัดนึกที่เป็นเลิศในโลกทั้งสาม ได้รับสถาปนาขึ้นโดยพระราชาแห่งศรีวิชัย ผู้เหมือนกับพระอินทร์ ผู้สูงสุดในหมู่ผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดินอื่นๆ

ด้านที่ ๒

(บรรทัดที่ ๑-๔) ขอความสวัสดิ์ จงมี พระราชาผู้เป็นจอมแห่งราชาทั้งหลายพระองค์นั้น ซึ่งเป็นเอกอุปมาดังดวงอาทิตย์ในท่ามกลางความมืดคือหมู่ของศัตรูทั้งหมด ผู้เหมือนดวงจันทร์ที่ผุดส่องในฤดูศรัท เพราะความงามดังพระจันทร์ เนื่องจากพระรัศมีของพระองค์ ผู้งดงามเหมือนกามเทพ (พระองค์) มีพระนามว่าวิษณุ ทรงเป็นผู้ทำลายความหึงผยองของศัตรูทั้งหมด ทรงเป็นที่สอง (รองจากพระวิษณุ) ก็ด้วยอำนาจของพระองค์

เท่านั้น พระราชาองค์นี้นั่นเอง ผู้มีการประสูติในราชวงศ์ไศเลนทรที่พระองค์ได้ประกาศแล้ว จึงทรงมีพระนาม
(อีกพระนามหนึ่ง) ว่าศรีมหาราชา และทั้งสิ้น ของพระองค์